

Zpráva o šetření ve věci průtahů při předběžném projednání odškodnění u Ministerstva spravedlnosti

V průběhu roku 2019 jsem při vyřizování podnětů stěžovatelů týkajících se odškodnění za nezákonné rozhodnutí nebo nesprávný úřední postup při výkonu státní moci zaznamenal **narůstající průtahy v postupu Ministerstva spravedlnosti, odboru odškodňování** (dále také „odbor odškodňování“ nebo „odbor“). Vzhledem k tomu, že v závěru roku 2019 odbor na urgence po uplynutí zákonné šestiměsíční lhůty¹ reagoval sdělením, že z důvodu nedostačujícího personálního obsazení nelze ani odhadem stanovit rámcový plán či konkrétní lhůtu, jak a kdy budou **žádosti konkrétních čtyř stěžovatelů** vyřízeny, rozhodl jsem se v jejich případech zahájit šetření.

A. Shrnutí závěrů

- Stát by měl garantovat funkční systém odškodňování újmy způsobené nezákonným rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem. Průtahy prodražují proces odškodňování a hrozí jeho označení za neúčinný prostředek nápravy.
- Nesplněním zákonné šestiměsíční lhůty odbor porušuje Desatero dobré praxe podle ombudsmana pro posouzení žádostí o odškodnění² (bod 8 a přičítá se i požadavkům bodu 7) a jeho postup je v rozporu se zásadami rychlosti a procesní ekonomie.
- Vzhledem k tomu, že odbor odškodňování není dlouhodobě schopen vyhovět zákonným požadavkům na včasné vyřízení žádostí o předběžné projednání nároku na odškodnění a příčina spočívá v nedostatečném personálním obsazení, mělo by Ministerstvo spravedlnosti vytíženost odboru znovu prověřit a s ohledem na množství nedodělků a aktuální výši nového nápadu zvážit jeho výrazné personální posílení.
- Ve dvou případech sp. zn. 2486/2019 a 5108/2019, v nichž dosud odbor odškodňování po uplynutí pariční lhůty nevydal stanovisko, navrhuji, aby odbor bezodkladně žádosti prověřil a své stanovisko vydal.

B. Skutková zjištění

Agendou odškodňování se veřejný ochránce práv zabývá dlouhodobě. Délku mimosoudního projednání uplatněných žádostí ochránce eviduje jako **opakující se problém**.

B.1 Aktivity ochránce v minulosti

Problematice odškodňování se veřejný ochránce práv věnuje od roku 2010. Poznatky získané z několika komplexních šetření z vlastní iniciativy u ministerstev vedly k formulaci Desatera. Protože se ochránci nepodařilo nalézt shodu v právním hodnocení postupu

1 Podle ustanovení § 15 zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů (dále také „zákon o odpovědnosti státu“).

2 Dále také „Desatero“.

některých ministerstev při naplňování jednotlivých bodů Desatera, obrátil se v polovině roku 2012 na vládu České republiky s žádostí o odstranění nevhodné praxe ministerstev a dalších ústředních správních orgánů při projednávání žádostí.³ Vláda usnesením ze dne 15. srpna 2012, č. 593, vzala na vědomí vyrozumění ochránce a doporučila členům vlády, vedoucím ostatních ústředních správních úřadů a vedoucím jiných správních úřadů Desatero přiměřeně dodržovat.⁴ Platí tedy, že na předběžné projednání nároku na odškodnění je třeba vztahovat **základní zásady správního procesu, principy dobré správy a Desatero**, které z nich vychází.

Dlouhodobým problémem odboru je **dodržování lhůty** pro vyřízení žádosti o odškodnění (bod 8 Desatera). Na tento nedostatek upozorňoval ochránce mimo jiné v souhrnné zprávě o své činnosti za rok 2009 a 2010 Poslaneckou sněmovnu Parlamentu České republiky. I v období let 2010–2015 se řada podnětů ochránci v této agendě týkala překročení šestiměsíční lhůty k vyřízení.

V roce 2015 jsem proto jednal s tehdejšími ministrem spravedlnosti JUDr. Robertem Pelikánem, Ph.D., a oslovil i státního tajemníka Ministerstva spravedlnosti Mgr. Jana Lišáka, aby zvážil personální posílení odboru. Přestože Ministerstvo spravedlnosti návrhu na personální posílení vyhovělo,⁵ k celkové stabilizaci odboru došlo až v průběhu roku 2016, kdy jsem komunikoval o situaci v odboru s náměstkem ministra Mgr. Michalem Fraňkem.⁶ Na jednání v červenci 2018 ředitel odboru Mgr. Jakub Severa sdělil, že odbor je odpovídajícím způsobem obsazen a postupně dochází k odstraňování nedodělků z minulých let.

B.2 Aktuální situace odboru odškodňování

V roce 2019 se na ochránce v agendě odškodňování vyřizované odborem obrátilo 41 stěžovatelů. Z toho v deseti případech ochránce zjistil překročení zákonné šestiměsíční lhůty pro vyřízení. Doba, která uplynula od podání žádosti odboru po její vyřízení, se pohybovala i přes urgence od osmi měsíců (ve dvou případech: sp. zn. 4244/2019 a 4477/2019), přes 26 měsíců (sp. zn. 1266/2019) **až po 52 měsíců** (sp. zn. 774/2019).

Požádal jsem odbor o vysvětlení postupu v konkrétních čtyřech případech a na možnosti řešení případného systémového problému.⁷ Požadoval jsem statistické údaje týkající se stavu nevyřízených žádostí, u kterých není dodržena šestiměsíční lhůta, výši aktuálního nápadu ve srovnání s předchozími roky, počty pracovníků nyní přidělených k vyřizování žádostí (např. údaj o tom, kolik osob žádosti vyřizuje a kolik žádostí připadá na jednoho referenta) a žádal i vyjádření k otázce, z jakých příčin není možné žádosti včas vyřizovat.

3 Šetření vedeno pod sp. zn. 3/2012/SZD.

4 Podrobnosti k postupu ochránce lze nalézt na <https://www.ochrance.cz/zvlastni-opravneni/vlada-cr/2012-odskodnovani/>.

5 V reakci státní tajemník ministerstva Mgr. Jan Lišák ze dne 18. září 2015, č. j. MSP-178/2015-OP-OS/2, uvedl, že si je vědom skutečnosti, že personální situaci odboru je třeba řešit klasickým navýšením služebních míst, a to v několika etapách, a že bude při přípravě rozpočtu na rok 2016 prosazovat návrh na posílení personálního stavu odboru odškodňování.

6 Reakce náměstka ministra Mgr. Michala Fraňka ze dne 14. dubna 2016, č. j. MSP-34/2016-ODSK-R/3.

7 Přípis adresovaný řediteli odboru Mgr. Jakubu Severovi ze dne 19. listopadu 2019.

Zároveň jsem se odboru dotázal, jaké personální posílení by případně odpovídalo pracovní zátěži. Požadoval jsem i případné vyčíslení nákladů, které vznikají navíc v důsledku toho, že žádost nebyla včas vyřízena mimosoudně.

Ředitel odboru⁸ konstatoval, že při vyřizování žádostí o odškodnění aktuálně dochází k **překročení pariční zákonné lhůty a nedaří se dodržet principy dobré správy vyplývající z Desatera**. Příčinou je **nedostačující personální kapacita** potřebná k plynulému zpracování aktuálního nápadu i narůstajících nedodělků. Připomněl, že odbor se s převísem rozsahu spisového nápadu nad kapacitní možnosti potýká napříč všemi vyřizovanými agendami opakovaně. Po neuspokojivých letech se v období let 2017 a 2018 podařilo odbor personálně stabilizovat do stavu, kdy vyřizoval větší objem mimosoudně uplatněných žádostí o odškodnění, než toho roku napadlo. Tento příznivý trend se však v roce 2019 nepodařilo zachovat. V tomto roce se nepodařilo vyřídit více věcí, než jich napadlo, přitom např. v agendě deliktní odpovědnosti státu došlo k propadu počtu vyřízených věcí o cca 25 oproti roku 2018. Důvodem je podle jeho názoru jednoznačně snížení počtu funkčních míst u odboru. K němu došlo v rámci systemizace účinné od 1. ledna 2019, kdy odboru ubylo 7 funkčních míst, z toho 4 místa odborných referentů, následované dalším snížením o 2 místa od 1. ledna 2020. V průběhu léta 2020 z odboru odešlo z vlastního rozhodnutí 6 zaměstnanců, jejichž místa se ve vypsaných výběrových řízeních daří velmi těžko obsadit (jedno místo zůstává dosud neobsazené). Situaci „nepomohlo“ ani stěhování odboru z Orebitské ulice v Praze do nového působiště v Legerově ulici.

V současné době na odboru probíhá zapracování nových referentů a personální propad pomáhají přechodně řešit krátkodobé studentské stáže, při nichž se skupiny studentů podílejí na obstarávání podkladů, zpracování rutinní komunikace a právních rozborů a později i návrhů výstupních dokumentů v konkrétních právních věcech.

Celkově na odboru (ve čtyřech stávajících odděleních) pracuje 19 referentů (1 místo zůstává zatím neobsazeno), čtyři představení a ředitel. Administrativu zajišťují 3 pracovníci a vedoucí. Počet případů, u nichž byla **překročena pariční lhůta**, lze odhadnout na **1 200**. Roční nápad se pohybuje okolo 3 550 mimosoudních žádostí. K plynulému zpracování nového nápadu by při průměrném vyřizování cca 220 žádostí ročně jedním referentem postačovalo 16 referentů. S ohledem na nahromaděné nedodělky by mělo k jejich odstranění postačovat navýšení kapacity odboru o 3–4 funkční místa po dobu dvou let. Shodná personální posila ostatně vedla ke zlepšení situace během let 2017 a 2018.

Ředitel odboru potvrdil, že v důsledku propadu v plynulosti vyřizování žádostí o odškodnění v současnosti státu vznikají **náklady nad rámec běžné povinnosti hradit způsobenou újmou**. Jestliže žádost není zpracována v pariční lhůtě, odbor se pokouší ji zpracovat se zpožděním. Pokud však žadatel v mezidobí podá žalobu k soudu, následně je odborem zcela nebo částečně uspokojen, argument uzná a vezme žalobu zpět, nalézací soud dospívá k závěru, že procesní zavinění za zastavení řízení leží na straně žalované (na státu), a ukládá jí proto důvodně povinnost k náhradě nákladů řízení a úroků

8 V přípisu ze dne 24. ledna 2020.

z prodlení. Takto je **ročně** propláceno **cca 2–2,5 milionů Kč**. Jedná se o náklady, které by plně dostačovaly k pokrytí potřebného personálního navýšení.

Zlepšení by zcela jistě přinesla i snaha identifikovat a předcházet vzniku škodných událostí. Ředitel odboru dodal, že v některých částech je současná úprava deliktní odpovědnosti státu nadužívaná. Je připraven situaci diskutovat a řešit s novým vedením sekce.

Z dodaných statistik vyplývá, že za rok 2019 z 3 354 došlých žádostí odbor vyřídil 2 964 věcí, z nichž v 1 750 případech nevyhověl (ve zbytku vyhověl zcela ve 236 případech a částečně v 978 případech). Vyplatil tak zhruba 100 milionů Kč jako odškodnění. Úspěšnost žadatelů v mimosoudní agendě se tak pohybovala okolo 40 procent. Co se týká soudní agendy, tak z 1 987 ukončených soudních sporů v roce 2019 bylo 1 405 žalob zamítnutých, 49 úspěšných zcela a 529 úspěšných částečně. Proplacená částka se pohybuje okolo 80 milionů Kč. Úspěšnost žalobců se tak pohybovala okolo 29 procent.

B.3 Šetření v konkrétních případech

V případech vedených pod sp. zn. 5006/2019, 5037/2019, 5108/2019 a 2486/2019 odbor žádosti **přes opakované urgencye nevyřídil ani po uplynutí pariční zákonné lhůty**. V září 2019 odbor na urgenci reagoval sdělením, že není schopen určit, v jakém časovém horizontu se k vyřízení žádostí dostane, neboť je ve velmi špatné personální situaci a vyřizuje stále i žádosti z let 2017 a 2018.

Ředitel odboru⁹ sdělil, že ve věcech sp. zn. 5006/2019 a 5037/2019 již odbor vydal stanoviska, která přiložil.

Z telefonátu dne 20. února 2020 vyplynulo, že spisy vedené pod sp. zn. 2486/2019 a 5108/2019 odbor dosud nevyřídil.

C. Právní hodnocení

Zákon o odpovědnosti státu¹⁰ vyžaduje, aby poškozený svůj nárok nejprve podal u příslušného úřadu (ministerstva), který jej předběžně projedná. Smyslem předběžného projednání je snaha zabránit zbytečným soudním sporům, když v případě opodstatněnosti nároku může být poškozený uspokojen přímo úřadem, bez nutnosti se soudit.¹¹

Obligatorní uplatnění nároku u příslušného úřadu (ministerstva) staví běh promlčecí lhůty na šest měsíců.¹² Poškozený má právo na úrok z prodlení až ode dne následujícího po uplynutí lhůty šesti měsíců od uplatnění nároku na náhradu přiměřeného zadostičinění u příslušného úřadu.¹³

9 Přípisem ze dne 24. ledna 2020.

10 Zákon č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů (dále také „zákon o odpovědnosti státu“).

11 Srov. důvodová zpráva k zákonu o odpovědnosti státu.

12 Ustanovení § 35 odst. 1 zákona o odpovědnosti státu: „Promlčecí doba neběží ode dne uplatnění nároku na náhradu škody do skončení předběžného projednání, nejdéle však po dobu 6 měsíců.“

13 Srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. dubna 2003, sp. zn. 25 Cdo 2060/2001, nález Ústavního soudu ze dne 23. února 2010, sp. zn. II. ÚS 1612/09.

C.1 Předběžné projednání jako účinný prostředek nápravy

Již v roce 2007 Evropský soud pro lidská práva¹⁴ vyjádřil při úvahách o obligatorním předběžném projednání nároku na odškodnění své **obavy z přílišného prodlužování délky odškodňovacího řízení** (povinnost obrátit se na ústřední správní úřad a teprve poté na soud, přičemž rozhodnutí je pak možné napadnout odvoláním, dovoláním, ústavní stížností). Evropský soud tehdy uzavřel, že proceduru zavedenou do českého právního systému zákonem o odpovědnosti státu lze považovat za účinný a dostupný právní prostředek nápravy pro případ překročení „přiměřené lhůty“ v každém soudním řízení, na které se vztahuje článek 6 odst. 1 Úmluvy.¹⁵ Nicméně si zároveň vyhradil, že pokud se v budoucnu ukáží jeho obavy z prodlužování délky odškodňovacího řízení jako opodstatněné, může svůj závěr přehodnotit.

K tomu lze dodat, že Ústavní soud¹⁶ v nálezu z roku 2010 nad rámec uvedl, že očekává, že šestiměsíční lhůta k předběžnému projednání žádosti o odškodnění bude v blízké době zákonodárcem zkrácena.

Následně pak Ústavní soud reagoval na realitu značného prodlužování délky odškodňovacího řízení¹⁷ vyslovením právního názoru, podle kterého **kritériem**, které musí být vzato v úvahu při rozhodování o zadostiučinění nemajetkové újmy způsobené průtahy v původním řízení, je i **délka (rychlost) řízení o přiznání zadostiučinění nemajetkové újmy za průtahy v původním řízení**. Toto kritérium dovodil uvedený nález i z judikatury Evropského soudu, kterou citoval.¹⁸

Evropský soud se délkou kompenzačního řízení zabýval znovu v roce 2011.¹⁹ V uvedené věci trvalo kompenzační řízení tři a půl roku, z toho 10 měsíců posuzovalo žádost poškozeného Ministerstvo spravedlnosti a zbývající dobu projednával věc soud prvního stupně, který přiznal poškozenému z důvodu délky řízení o odškodnění dalších 30 000 Kč. Přesto Evropský soud konstatoval, že stěžovatel vedl řízení o odškodnění po dobu více než tři a půl roku, aniž dosáhl přiměřené nápravy, a stěžovateli přiznal dalších 2 100 EUR.

Podle závěrů dalšího nálezu Ústavního soudu:²⁰ „Při novém rozhodování by měl soud vzít v úvahu i délku řízení o přiznání přiměřeného zadostiučinění za průtahy v původním řízení, neboť jinak, v souladu s judikaturou Evropského soudu, by žalobu nebylo možno považovat

14 V rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva (dále také „Evropský soud“) ve věci Vokurka proti České republice, konečné rozhodnutí Evropského soudu o přijatelnosti stížnosti ze dne 16. října 2007, č. 40552/02, bod 38 a násl., bod 32, bod 60 a násl. Všechna rozhodnutí Evropského soudu jsou dostupná na internetových stránkách <http://echr.coe.int/echr/en/hudoc> v anglickém nebo francouzském jazyce. Rozhodnutí Evropského soudu ve věcech proti České republice jsou v českém jazyce dostupná též na stránkách Ministerstva spravedlnosti <http://portal.justice.cz/justice2/MS/ms.aspx?j=33&o=23&k=390>.

15 Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod (dále také „Úmluva“).

16 V nálezu ze dne 23. února 2010, sp. zn. II. ÚS 1612/09.

17 V nálezu ze dne 19. května 2010, sp. zn. II. ÚS 862/10, bod 16.

18 Rozsudek velkého senátu Evropského soudu ze dne 29. března 2006, ve věci Apicella proti Itálii, stížnost č. 64890/01, bod 95. „[d]okonce připadá v úvahu, aby soud, který stanoví částku náhrady, potvrdil vlastní průtahy, a v důsledku toho přiznal mimořádně vyšší náhradu, aby tak pokryl toto dodatečné prodlení“ (bod 96) ...“

19 Rozsudek Evropského soudu ze dne 26. května 2011, ve věci Golha proti České republice, stížnost č. 7051/06.

20 V nálezu Ústavního soudu ze dne 12. července 2011, sp. zn. I. ÚS 562/11.

za efektivní prostředek nápravy, když samo řízení o ní trvalo 2/3 doby původního, průtahy zatíženého řízení; v úvahu bude třeba vzít i dobu potřebnou k provedení řízení o ústavní stížnosti.“ Ústavní soud k tomu dodal, že ostatně i kritéria uvedená v § 31a odst. 3 zákona o odpovědnosti státu jsou koncipována jako výčet demonstrativní.

Evropský soud v nedávném rozhodnutí²¹ uvedl, že řízení o odškodnění újmy způsobené nepřiměřenou délkou řízení od státu vyžaduje **zvláštní péči**. Jednoznačně uvedl, že **kompenzační řízení začíná už uplatněním předběžného nároku u Ministerstva spravedlnosti**, byť nemá charakter „sporů“ v obvyklém slova smyslu. Uvítal a podpořil praxi, při níž soudy všeobecně připustily možnost odškodnění nepřiměřené délky kompenzačního řízení přiznáním zvýšené částky odškodnění. Znovu však vyslovil **obavy** z nebezpečí **nárůstu délky kompenzačních řízení v České republice**. Upozornil na to, že pokud by se délka kompenzačního řízení podle zákona o odpovědnosti státu ukázala jako obecný problém, a účastníci řízení se z tohoto důvodu nemohli snadno domoci zvýšeného odškodnění bez ohledu na fázi řízení, v níž k průtahům došlo, Evropský soud může přehodnotit svůj názor na slučitelnost tohoto prostředku nápravy s čl. 13 Úmluvy.

C.2 Důvody pro zachování předběžného projednání

Přes jistá úskalí, která předběžné projednání nároku pro poškozeného představuje, se domnívám, že **zachování předběžného projednání má své opodstatnění**.

Z dodaných statistických údajů vyplývá, že i za rok 2019 byla úspěšnost žadatelů v rámci předběžného projednání vysoká (40 procent úspěšných nebo částečně úspěšných žádostí). Jedná se tedy o **institut, který pokud řádně funguje, odbřeměňuje zatížený soudní systém**. Obdobný závěr vyplynul i z odborného semináře pořádaného ochráncem ve spolupráci s Komorou daňových poradců dne 28. března 2019.²² Takový postup jednoznačně svědčí žádoucímu postoji státu přijmout odpovědnost za svá pochybení a vyhovuje i principu „normální je se nesoudit“.²³ Rovněž tak podle bodu 7 Desatera **by měl úřad usilovat o dobrovolné plnění v případě zjištění pochybení v rámci mimosoudního vyrovnání**.²⁴

Hladký průběh odškodňovacího procesu následně zohledňuje i Evropský soud. Podle něj celková výše přiměřeného zadostiučinění přiznaného vnitrostátním orgánem smluvního státu nemusí dosahovat takové výše, kterou by ve svém rozhodnutí přiznal sám Evropský soud, jestliže celková výše zadostiučinění nebude nepřiměřeně nízká. To je však možné jen

21 Rozsudek Evropského soudu ve věci Žirovnický proti České republice, ze dne 8. února 2018, č. 10092/13, a dalších šest, body 133, 148, 165.

22 <https://www.ochrance.cz/aktualne/tiskove-zpravy-2019/odpovednost-statu-za-skodu-pri-sprave-dani/>

23 Nález Ústavního soudu ze dne 22. 5. 2018, sp. zn. IV. ÚS 1374/17, usnesení Ústavního soudu ze dne 6. listopadu 2012, sp. zn. II. ÚS 2303/11, a řada dalších.

24 Bod 7 Desatera zní: „Zjistí-li ministerstvo, že v posuzovaném případě došlo k pochybení úřadu (zejména nečinnosti), nepotřebuje pro odškodnění rozhodnutí soudu. Dobrovolné plnění v případě zjištění pochybení je mimosoudním vyrovnáním svého druhu. Obě strany šetří náklady soudního řízení a současně nedochází k nedůvodnému zatěžování soudů. Ministerstvo dobrovolné plnění posuzuje se znalostí Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod ve znění protokolů č. 3, 5 a 8 a také judikatury Evropského soudu. Praxe dobrovolného plnění v případě zjištění pochybení je jedním z měřítek účinnosti vnitrostátního prostředku ochrany tak, jak ho požaduje Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod i Evropský soud pro lidská práva.“

za splnění podmínky, že příslušná rozhodnutí, která musejí být v souladu s právní tradicí a životním standardem dotčené země, jsou rychlá, odůvodněná a velmi rychle vykonaná.²⁵

Jako **zásadní problém předběžného projednání** se tak v tuto chvíli jeví **překračování** zákonné **pariční lhůty** pro posouzení žádosti o odškodnění.

C.3 Systémové průtahy při předběžném projednání

Jsem si vědom toho, že plynutí pariční lhůty a aktivita odboru v jejím průběhu je v jednotlivých případech ovlivněna celou řadou faktorů, které způsobí, že došlé žádosti nelze vyřizovat postupně, jak napadly. Velkou roli jistě hraje včasnost reakcí na výzvy odboru k vyjádření, odstranění vad či doplnění žádosti, dostupnost potřebného spisového materiálu i fakt, že někteří stěžovatelé se s ohledem na poučení odboru v akceptačním dopisu (a vysvětlení ochráncem) obrátili s žalobou proti státu na soud, aniž vyčkávali vydání stanoviska odboru, neboť jiný postup by při nečinnosti odboru mohl vést k promlčení jejich nároku (za tohoto stavu již odbor musí reagovat ve lhůtách uložených soudem pod hrozbou vydání rozsudku pro zmeškání).

Nedodělky z předchozích let však v současnosti narostly do výše **1 200 spisů**. **Odbor není schopen vyřizovat žádosti v šestiměsíční lhůtě**. Není výjimkou, že žadatel na vyřízení čeká dokonce tři a více let. **Takový stav** považuji za **neúnosný**. Dochází k překročení zákonné pariční lhůty a porušení bodu 8 Desatera i zásad rychlosti a procesní ekonomie.

V případě vedení soudního řízení u oprávněného nároku, který mohl být odškodněn v rámci předběžného projednání, dochází ke zbytečnému zatížení soudního systému, k dalšímu vytížení referentů odboru nebo pracovníků Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových (kterým část agendy odbor předává) při zpracování vyjádření pro soud a při účasti na soudním jednání. V neposlední řadě, pokud je žaloba úspěšná, je stát povinen zaplatit úspěšné protistraně její náklady.

Relevantní argument spatřuji i ve sdělení odboru, že **vícenáklady státu ročně činí 2–2,5 milionů Kč**. Vícenáklady vznikají v souvislosti s opožděně vydaným vyhovujícím (nebo částečně vyhovujícím) stanoviskem odboru, na základě kterého vezme již podanou žalobu žadatel zpět, nicméně soud shledá příčinu zpětvzetí na straně žalované a uloží státu zaplatit žalobci náklady. Pro oprávněného žadatele navíc opožděné vyplacení odškodnění umocňuje pocit křivdy. I z judikatury Ústavního soudu vyplývá, že přijde-li spravedlnost pozdě, je výsledek obdobný situaci, kdy byla spravedlnost odepřena.²⁶

Domnívám se, že odbor by měl být schopen **vyřizovat žádosti** o předběžné projednání nároku **v době kratší, než** je zákonný limit **šesti měsíců**. Průtahy v činnosti odboru způsobují větší zatížení soudní soustavy. Stav, kdy je **překračování limitu běžným jevem**, **prodrazuje** systém odškodňování a reálně hrozí jeho označení za **neúčinný prostředek nápravy** ve smyslu čl. 13 Úmluvy.

25 Srov. rozhodnutí Velkého senátu Evropského soudu ve věci Apicella proti Itálii ze dne 29. března 2006, č. 64890/01, odst. 78 a 95, obdobně rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. května 2009, sp. zn. 25 Cdo 1145/2009.

26 Nález Ústavního soudu ze dne 29. ledna 2019, sp. zn. IV. ÚS 3892/18.

ombudsman

už 20 let pomáháme bez rozdílu

Sp. zn.: 5006/2019/VOP/SP

Sp. zn.: 2486/2019/VOP/SP

Sp. zn.: 5037/2019/VOP/SP

Sp. zn.: 5108/2019/VOP/SP

Mám pochybnosti, zda personální posílení, které ve vyjádření nastiňuje ředitel odboru, bude **k trvalému efektivnímu fungování odboru dostatečné**.

C.4 Průtahy v konkrétních případech

Ve všech čtyřech šetřených případech vedených pod sp. zn. 5006/2019, 5037/2019, 5108/2019 a 2486/2019 odbor žádosti přes opakované urgencye nevyřídil ani po uplynutí zákonné šestiměsíční lhůty. Tímto postupem odbor **porušil bod 8 Desatera**. Příčinou průtahů je špatná personální situace odboru, který se potýká s řadou nedodělků z předchozích let.

V případech vedených pod sp. zn. 5006/2019 a 5037/2019 odbor již svoji nečinnost **napravil** a stanovisko vydal.

Žádosti o odškodnění vedené pod sp. zn. 2486/2019 a 5108/2019 odbor dosud nevyřídil.

V případě žádosti vedené pod sp. zn. 2486/2019 se stěžovatel na odbor obrátil s žádostí o odškodnění dne 1. srpna 2018. Věc je vedena pod sp. zn. MSP-2068/2018-ODSK-ODSK/2. **Od podání žádosti tedy uplynulo 19 měsíců.**

V případě vedeném pod sp. zn. 5108/2019 se stěžovatel na odbor obrátil s žádostí o odškodnění dne 27. února 2019. Věc je vedena pod sp. zn. MSP-540/2019-ODSK/ODSK2. **Od podání žádosti tedy uplynulo 13 měsíců.**

D. Informace o dalším postupu

Již v této fázi šetření **navrhují**:

- (A) aby Ministerstvo spravedlnosti znovu **prověřilo vytíženost** odboru odškodňování,
- (B) aby podle výsledků prověření, pokud se potvrdí, že hlavní příčina průtahů při předběžném projednání žádostí o odškodnění spočívá v nedostatečné kapacitě odboru, Ministerstvo spravedlnosti zvážilo **výrazné personální posílení** odboru, a to i s ohledem na uvedené množství nedodělků a aktuální výši nového nápadu,
- (C) aby odbor **bezodkladně vydal stanovisko** v případě sp. zn. 2486/2019 (sp. zn. MSP-2068/2018-ODSK-ODSK/2) a v případě sp. zn. 5108/2019 (sp. zn. MSP-540/2019-ODSK/ODSK2).

Zprávu zasílám ministryni spravedlnosti a řediteli odboru odškodňování a podle § 18 odst. 1 zákona o veřejném ochránci práv žádám, aby se ve lhůtě 60 dnů od jejího doručení vyjádřili ke zjištěným nedostatkům a informovali mě o přijatých opatřeních k nápravě. Zpráva shrnuje moje dosavadní poznatky, které mohou být podkladem pro závěrečné stanovisko podle § 18 odst. 2 zákona o veřejném ochránci práv.

Zprávu zasílám rovněž stěžovatelům.

Brno 6. dubna 2020

JUDr. Stanislav Křeček
veřejný ochránce práv